

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

24.03.2016 № 84 - рп/к

ПАТ "ХАРКІВГАЗ"
61009, м. Харків, вул. Безлюдівська, 1

Про припинення дій,
які містять ознаки порушення
законодавства про захист
економічної конкуренції

За результатами розгляду заяви фізичної особи [REDACTED] (вх. від 28.05.2015 № 2275/К-77) (надалі – Споживач) про порушення ПУБЛІЧНИМ АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ "ХАРКІВГАЗ" (надалі – ПАТ "ХАРКІВГАЗ") законодавства про захист економічної конкуренції (надалі - Заява), на підставі подання першого відділу досліджень і розслідувань від 04.09.2015 № 348 про початок розгляду справи за ознаками вчинення ПАТ "ХАРКІВГАЗ" порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку постачання природного газу за регульованим тарифом, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, адміністративною колегією Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України прийнято розпорядження від 04.09.2015 № 138-рп/к про початок розгляду справи № 1/02-121-15 (надалі - Справа).

В Заяві Споживач скаржиться на дії ПАТ "ХАРКІВГАЗ", які полягають у необґрунтованому нарахуванню оплати за фактично не надані послуги з постачання природного газу за регульованим тарифом за адресою: Харківська обл., Балаклівський р-н, [REDACTED]

В ході розгляду Справи встановлено наступне.

ПАТ "ХАРКІВГАЗ" відповідно до статуту, затвердженому загальними зборами акціонерів Товариства (протокол загальних зборів акціонерів від 13.04.2012 № 1) та зареєстрованому у виконавчому комітеті Харківської міської ради від 17.05.2012, номер запису 14801050040005806, є юридичною особою (господарюючим суб'єктом) за законодавством України.

Місцезнаходження ПАТ "ХАРКІВГАЗ": 61109, м. Харків, вул. Безлюдівська, 1.
Ідентифікаційний код - 03359500.

Основними видами діяльності ПАТ "ХАРКІВГАЗ" є транспортування природного газу розподільними газопроводами в межах Харківської області та постачання природного газу за регульованим тарифом.

Діяльність з розподілу природного газу здійснюється ПАТ "ХАРКІВГАЗ" на підставі ліцензії, виданої Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (надалі – НКРЕКП), а саме, ліцензії на розподіл природного, нафтового газу та газу (метану) вугільних родовищ розподільчими

газопроводами, виданої НКРЕКП від 20.03.2015 серії АЕ № 295529. Строк дії з 29.03.2015 до 28.03.2020.

У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України "Про захист економічної конкуренції" ПАТ "ХАРКІВГАЗ" є суб'єктом господарювання.

Здійснюючи діяльність на ринку транспортування природного газу розподільчими трубопроводами, ПАТ "ХАРКІВГАЗ" відповідно до статті 5 Закону України "Про природні монополії", є суб'єктом природної монополії в межах Харківської області (без м. Харкова) на території, на якій розташовані діючі мережі, що перебувають у його власності та/або користуванні.

Абзацом другим статті 6 Закону України "Про природні монополії" передбачено, що до суміжних ринків належить, зокрема, постачання природного газу та інших речовин, транспортування яких здійснюється трубопровідним транспортом.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 № 1729 "Про забезпечення споживачів природним газом", постачання природного газу для населення, релігійних організацій, установ та організацій, що фінансуються з державного та місцевих бюджетів (в межах обсягів природного газу, що використовуються як паливо для забезпечення горіння Вічного вогню), здійснювалось ПАТ "ХАРКІВГАЗ" до 01.07.2015 на підставі ліцензії від 14.04.2011 серії АГ № 507405 на постачання природного газу (метану) вугільних родовищ за регульованим тарифом, на території Харківської області в межах мереж, що перебувають у його власності та користуванні, за цінами, встановленими НКРЕКП.

Крім того, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 25.07.2012 № 705 "Про визначення гарантованих постачальників природного газу" на підставі зазначеної ліцензії ПАТ "ХАРКІВГАЗ" до 01.07.2015 був гарантованим постачальником природного газу для споживачів Харківської області, в межах мереж, що перебувають у його власності та користуванні (крім промислових споживачів, річний обсяг споживання природного газу яких перевищує 3 млн. куб. метрів, та підприємств, що здійснюють виробництво теплової енергії).

Згідно з інформацією, отриманою від ПАТ "ХАРКІВГАЗ", воно до 01.07.2015 надавало послуги з постачання природного газу за регульованим тарифом та його розподілу на території Харківської області, на якій розташовані розподільні газопроводи, що перебувають у власності та користуванні ПАТ "ХАРКІВГАЗ".

Таким чином, товарними межами ринку є послуги постачання природного газу за регульованим тарифом.

Територіальними межами ринку є територія Харківської області, на якій розташовані розподільні газопроводи, що перебувають у власності та/або користуванні ПАТ "ХАРКІВГАЗ".

В зазначених територіальних межах послуги постачання природного газу за регульованим тарифом, в межах мереж, що перебувають у власності та користуванні ПАТ "ХАРКІВГАЗ" до 01.07.2015 надавало лише ПАТ "ХАРКІВГАЗ", тобто в цих межах воно не мало жодного конкурента.

Враховуючи викладене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України "Про захист економічної конкуренції" ПАТ "ХАРКІВГАЗ" має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку постачання природного газу за регульованим тарифом в межах території Харківської області, де розташовані мережі, що перебувають у його власності та/або користуванні.

Відносини між фізичними особами та постачальником природного газу регулюються Правилами надання населенню послуг з газопостачання, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.1999 № 2246 (зі змінами) (надалі – Правила).

Відповідно до пункту 4 Правил послуги з газопостачання надаються споживачеві на підставі договору, що укладається ним відповідно до Типового договору про надання населенню послуг з газопостачання, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2006 № 938.

Між ПАТ "ХАРКІВГАЗ" та Споживачем укладено договір про надання населенню послуг з газопостачання від 22.07.2008 № 60597 (надалі – Договір) за адресою: Харківська обл., Балакліівський р-н, [REDACTED]

Відповідно до абзацу першого пункту 10 Правил розрахунок населення за надані послуги з газопостачання здійснюється за роздрібними цінами на природний газ, що використовується для потреб населення, диференційованими залежно від місячного обсягу та видів споживання, що встановлені НКРЕКП, за показаннями лічильників газу, а у разі їх відсутності - за нормами споживання природного газу.

Відповідно до абзацу другого пункту 10 Правил, якщо у споживача, який використовує природний газ комплексно (для опалення, приготування їжі та/або підігріву води), на дату контрольного зняття показань лічильника газу контрольні показання лічильника газу менші, ніж зазначені споживачем у платіжному документі за попередній місяць в опалювальний період, то ці контрольні показання вважаються фактичними показаннями лічильника природного газу станом на 1 число місяця, в якому провадиться контрольне зняття. Переплата, яка утворилась, залишається на особовому рахунку споживача виключно в грошовому еквіваленті і зараховується в рахунок майбутніх платежів. Про наявність такої переплати газопостачальне підприємство письмово повідомляє споживача протягом 10 робочих днів.

Згідно з вимогами пункту 17 Правил та пункту 6 Договору розрахунковим періодом для визначення розміру оплати послуг з газопостачання є календарний місяць. Плата за надані протягом розрахункового періоду послуги з газопостачання вноситься не пізніше 10 числа наступного місяця, що настає за розрахунковим.

Відповідно до пункту 29 Правил споживач зобов'язаний, зокрема, знімати фактичні показання лічильника газу та своєчасно вносити плату за надані послуги з газопостачання, а також безперешкодно допускати у свої житлові та підсобні приміщення, де розташовані газові прилади і пристрої, лічильники газу, представників газопостачального (газорозподільного) підприємства після пред'явлення ними відповідних службових посвідчень, зокрема, для перевірки показань лічильників газу та звіряння показань фактично використаних у попередньому році та першому у півріччі поточного року обсягів природного газу.

Крім цього, відповідно до пункту 22 Договору за наявності лічильника газу розрахунок за надані послуги проводиться за встановленими цінами на підставі фактичних показань лічильника.

У разі не зняття показань лічильника в останній день місяця та відсутності самостійного повідомлення абонентом показань лічильника природного газу на останній день звітного місяця відповідно до пункту 13 Правил розрахунки за природний газ, спожитий у необліковані дні місяця, можуть провадитися на підставі планових платежів з підсумковим розрахунком за період не більше одного року.

Отже, у розумінні Правил, якщо протягом розрахункового періоду ПАТ "ХАРКІВГАЗ" отримано відомості від споживача щодо фактичних показань лічильника газу або здійснено контрольне зняття показань лічильника газу планові платежі в розрахунках не застосовуються.

За результатами розгляду Заяви встановлено, що ПАТ "ХАРКІВГАЗ" протягом січня – грудня 2014 року та січня 2015 року щомісячно отримувались відомості щодо фактичних показань лічильника газу за адресою Споживача.

Втім, ПАТ "ХАРКІВГАЗ" протягом зазначеного періоду щомісячно донараховував оплату за спожитий природний газ по особовому рахунку Споживача на підставі планових розрахунків, які значно перевищують фактичне споживання. При цьому, фактичні показання лічильника газу Споживача, як це передбачено пунктом 10 Правил, ПАТ "ХАРКІВГАЗ" не враховувались.

Відповідні нарахування ПАТ "ХАРКІВГАЗ" по особовому рахунку Споживача наведені в таблиці № 1.

Таблиця № 1

Період (місяць, рік)	Фактичні показання, м ³	Планові показання, м ³	Відхилення планових від фактичних показань, м ³
січень 2014 року	17830	17920	+ 90,0
лютий 2014 року	18200	18282	+ 82,0
березень 2014 року	18480	18524	+ 44,0
жовтень 2014 року	18995	19067	+ 72,0
листопад 2014 року	19161	19225	+ 64,0
січень 2015 року	19700	19712	+ 12,0
Усього	-	-	+ 364,0

Враховуючи наведене, протягом 2014 року та січня 2015 року по особовому рахунку Споживача ПАТ "ХАРКІВГАЗ" за плановими показниками донараховано 364,0 м³ природного газу, які фактично не були спожиті.

Тобто, ПАТ "ХАРКІВГАЗ" всупереч вимогам Правил та умовам Договору застосовувало обсяги прогнозного споживання Споживачем природного газу за наявності лічильника природного газу, що призвело до додаткових нарахувань в обсязі + 364,0 м³ на суму 317,86 грн. (відповідно до діючих на той час тарифів на природний газ).

Дії ПАТ "ХАРКІВГАЗ", призвели до ущемлення інтересів Споживача та були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку постачання природного газу за регульованим тарифом, адже в такому випадку Споживач мав б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення його інтересів міг б обрати іншого виконавця таких послуг.

Враховуючи наведене, дії ПАТ "ХАРКІВГАЗ", які полягають у застосуванні в розрахунках зі споживачами обсягів планового (прогнозного) споживання природного газу за наявності фактичних показань лічильників природного газу, всупереч вимогам Правил надання населенню послуг з газопостачання, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.1999 № 2246, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку постачання природного газу за регульованим тарифом.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 46 Закону України "Про захист економічної конкуренції", адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає ПУБЛІЧНОМУ АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВУ "ХАРКІВГАЗ" (ідентифікаційний код – 03359500) такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії, які полягають у застосуванні в розрахунках зі споживачами обсягів планового (прогнозного) споживання природного газу за наявності фактичних показань лічильників природного газу, всупереч вимогам Правил надання населенню послуг з газопостачання, затверджених постановою Кабінету Міністрів від 09.12.1999 № 2246, та містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України "Про захист економічної конкуренції", у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку постачання природного газу за регульованим тарифом, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, а також усунути причини виникнення цього порушення і умови, що йому сприяють.

Про виконання рекомендацій шляхом прийняття розпорядчого документу, яким передбачити здійснення щомісячного коригування спожитого природного газу споживачам у разі наявності у них лічильника газу, відповідно до Правил надання населенню послуг з газопостачання, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.1999 № 2246, а також здійснення відповідного коригування споживачу [REDACTED] ПУБЛІЧНОМУ АКЦІОНЕРНОМУ ТОВАРИСТВУ "ХАРКІВГАЗ" (ідентифікаційний код – 03359500) повідомити Харківське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України, із наданням підтверджуючих документів, **в 1-місячний строк** з дня отримання рекомендацій.

Головуюча колегії

Н.В. Фастова